

3
T. LVCRETII

C A R I

D E

RERVM NATVRA,

LIBER PRIMVS.

AENEADVM genetrix; hominum,
diuamque voluptas,
Alma Venus, cæli subter labentia signa
Quæ mare nauigerum, quæ terras fru-
giferanteis

Concelebras: per te quoniam genus omne ani-
mantum

Concipitur, visitque exortum lumina solis:

Te, Dea, te fugiunt venti, te nubila cæli,

Aduentumque tuum: tibi suauis Dædalatellus

Summittit flores, tibi rident æquora portu,

Placatumque nitet diffuso lumine cælum.

Nam simul ac species patefacta est verna dici,

Et referata viget genitabilis aura Fanoni:

Aëriæ primùm volucres te, diua, tuumque

Significant initum percussæ corda tua vi.

Inde feræ pecudes persultant pabula læta,

Et rapidos tranant amneis: ita capta lepore,

Illecebrisque tuis omnis natura animantum

Te sequitur cupidè, quò quamque inducere pergis.

Denique per maria, ac monteis, fluminoſq. rapaceis,

Frondiserasq. domos auium, camposq. virentis,

Omnibus incitans blandum per pectora amorem,

Efficis, vt cupidè generatim sæcla propagent.

Quæ quoniam rerum naturam sola gubernas:

Nec sine te quicquam dias in luminis oras

Exoritur, neque fit latû, neq. amabile quicquam:

Te sociam studeo scribundis versibus esse,

Quos ego de rerum natura pangere conor

Memmiadæ nostro: quem tu, dea, tempore in omni

Omnibus ornatum voluisti excellere rebus.

Quo magis æternum da dictis diua leporem:

Effice, vt interea fera mœnere militiai
 Per maria, ac terras omneis sopita quiescant.
 Nam tu sola potes tranquilla pace iuuare
 Mortaleis: quoniam belli fera mœnere Maiores
 Armipotens regit, in gremium qui sæpe tuum se
 Reicit, æterno deuinctus vulnere amoris:
 Atque ita suspiciens tereti ceruice reposta
 Pascit amore auidos inhians in te, dea, visus:
 Equæ tuo pendet resupini spiritus ore.
 Hunc tu, diua, tuo recubantem corpore sancto
 Circumfusa super, suaueis ex ore loquelas
 Funde petens placidam Romanis incluta pacem.
 Nam neque nos agere hoc patriæ tempore iniquo
 Possumus æquo animo: neq. Memmi clara propago
 Talibus in rebus communi de'sse saluti.
 Quod superest, vacuas aureis mihi Mœmiada, & te
 Semotum à curis adhibe veram ad rationem,
 Ne mea dona tibi studio disposta fidei,
 Intellecta prius quàm sint, contenta relinquant.
 Nam tibi de summa cæli ratione, Deûmque
 Differere incipiam: & rerum primordia pandam:
 Vnde omneis natura creet res, auctet, alatque:
 Quove eadem rursus natura peremta resoluat:
 Quæ nos materiem, & genitalia corpora rebus
 Reddunda in ratione vocare, & semina rerum
 Appellare suemus: & hæc eadem usurpare
 Corpora prima, quod ex illis sunt omnia primis.
 Omnis enim per se diuinum natura necesse est
 Immortali xuo summa cum pace fruatur,
 Semota ab nostris rebus, seiunctaque longè.
 Nam priuata dolore omni, priuata periclis,
 Ipsa suis pollens opibus, nihil indiga nostri,
 Nec bene promeritis capitur, nec tangitur ira.
 Humana ante oculos fœdè cum vita iaceret
 In terris oppressa graui sub relligione:
 Quæ caput à cæli regionibus ostendebat,
 Horribili super aspectu mortalibus instans:
 Primum, Grauius homo mortaleis tollere contrà
 Est oculos ausus, primusque obistere contrà:
 Quem nec fama deûm, nec fulmina, nec minitanti
 Murmure compressit cælum, sed eò magis acrem
 Virtutem irritat animi, confringere vt arcta
 Naturæ primus portarum claustra cupiret.
 Ergo vincta vis animi peruicit, & extra

Processit

Processit longè flammantia mœnia mundi:
Atque omne immensum peragrauit mente, ani-
moque:

Vade refert nobis victor quid possit oriri,
Quid nequeat: finita potestas denique cuique
Quanam sit ratione, atque altè terminus hærens.
Quare religio pedibus subiecta vicissim
Obteritur, nos exæquat victoria cælo.

Illud in his rebus vercor ne fortè rearis
Impia te rationis inire elementa, viamque
Indugredi sceleris. quod contrà sapius olim
Religio peperit scelerosa, atque impia facta:
Aulide quo pacto Triuiæ virginis aram
Iphianassæ turparunt sanguine fœdè
Ductores Danaum delecti, prima virorum.
Cui simul infula virgineos circumdata comtus
Ex utraque pari malarum parte profusa est:
Et mactum simul ante aras adstare parentem
Sensit, & hunc propter ferrum celare ministros:
Aspectuque suo lacrymas effundere civeis:
Muta metu terram genibus summissa petebat:
Nec miseræ prodesse in tali tempore quibat,
Quod patrio princeps donarat nomine regem.
Nam sublata virum manibus, tremebundaq. ad aras
Deducta est, non ut sollenni more sacrorum
Perfecto posset claro comitari Hymenæo:
Sed casta incestè nubendi tempore in ipso
Hostia concideret mactatu macta parentis:
Exitus ut classi felix faustusque daretur.
Tantum religio potuit suadere malorum.

Tutemet à nobis iam quouis tempore, vatnum
Terri loquis victus dictis desciscere quæres.
Quippe etenim quam multa tibi iâ fingere possum
Somnia, quæ vitæ rationes vertere possint,
Fortunasque tuas omneis turbare timore?
Et merito. nam si certam finem esse viderent
Aerumnarum homines: aliqua ratione valerent
Religionibus, atque minis oblistere vatnum.
Nunc ratio nullast, restandi nulla facultas:
Aeternas quoniam pœnas in morte timendum.
Ignoratur enim quæ sit natura animæ:
Nata sit, an contrà nascentibus insinuetur:
Et simul interea nobiscum morte diremta:
An tenebras Orci visat, vastasque lacunas,

An pecudes alias diuinitus insinuet se,
 Ennius, ut noster cecinit, qui primus amœno
 Detulit ex Helicone perenni fronde coronam:
 Per genteis Italas hominum quæ clara clueret.
 Etsi præterea tamen esse Achærsia templa
 Ennius æternis exponit versibus, edens:
 Quò neq. permānent animæ, neq. corpora nostra:
 Sed quædam simulacra modis pallentia miris:
 Vnde sibi exortam semper florentis Homeri
 Commemorat speciem, lacrymas & fundere falsas
 Cœpisse, & rerum naturam expandere dictis.
 Quapropter bene cum superis de rebus habenda
 Nobis est ratio: solis lunæque meatus
 Qua fiant ratione, & qua vi quæque genantur
 In terris, tum cum primis ratione sagaci
 Vnde anima, atq. animi constet natura videndum:
 Et quæ res nobis vigilantibus obuia menteis
 Terrificet morbo affectis, somnoque sepultis,
 Cernere uti videamur eos, audireque coram,
 Morte obita, quorum tellus amplectitur ossa.
 Nec me animi fallit Graiorum obscura reperta
 Difficile inlustrare Latinis versibus esse:
 Multa nouis verbis præsertim cum sit agendum
 Propter egestatem linguæ, & rerum nouitatem.
 Sed tua me virtus tamen, & sperata voluptas
 Suavis amicitia, quemuis perferre laborem
 Suadet: & inducit nocteis vigilare serenas,
 Quærentem dictis quibus, & quo carmine demum
 Clara tuæ possim præparare lumina menti,
 Res quibus occultas penitus conuifere possis.
 Hunc igitur terrorē animi, tenebrasque, necesse
 Non radij solis, neque lucida tela dici
 Discutiant, sed naturæ species, ratioque:
 Principium hinc cuius nobis exordia sumet:
 Nullam rem à nihilo gigni diuinitas vnquam.
 Quippe ita formido mortaleis continet omneis:
 Quòd multa in terris fieri, celoque tuentur,
 Quorum operum causas nulla ratione videre
 Possunt, ac fieri diuino numine rentur.
 Quas ob res, vbi viderimus, nil posse creari
 De nihilo: tum, quod sequitur, iam rectius inde
 Perspiciemus, & vnde queat res quæque creari,
 Et quo quæque modo fiant opera sine diuinum.
 Nam si de nihilo fierent: ex omnibu' rebus

Omne genus nasci posset: nil semine egeret.
 E mare primum homines, è terra posset oriri
 Squammigerum genus, & volucres: erumpere caelo
 Armenta, atque aliae pecudes: genus omne ferarum
 Incerto partu culta, ac deserta teneret:
 Nec fructus iidem arboribus constare solerent,
 Sed mutarentur: ferre omnes omnia possent.
 Quippe, vbi non essent genitalia corpora cuique,
 Qui posset mater rebus consistere certa?
 At nunc feminibus quia certis quicque creatur:
 Inde enascitur, atque oras in luminis exit,
 Materies vbi inest cuiusque & corpora prima.
 Atque hac re nequeunt ex omnibus omnia gigni.
 Quod certis in rebus inest secreta facultas.

Præterea, cur vere rosam, frumenta calore,
 Vitæ autumnino fundi sudante videmus:
 Si non, certa suo quia tempore semina rerum
 Cum confluerunt, patefit quodcunque creatur,
 Dum tempestates adsunt, & viuida tellus
 Tutò res teneras effert in luminis oras?
 Quod si de nihilo fierent, subito exorerentur
 Incerto spatio, atque alienis partibus anni:
 Quippe vbi nulla forent primordia, quæ genitali
 Concilio possent arceri tempore iniquo.
 Nec porro augendis rebus, spatio foret usus
 Seminis ad coitum, è nihilo si crescere possent.
 Nam fierent iuuenes subito ex infantibus paruis:
 E terraque exorta repente arbuta salirent.
 Quorum nil fieri manifestum est omnia quando
 Paullatim crescunt (vt par est) semine certo:
 Crescendoque genus seruant, vt noscere possis
 Quæque sua de materia grandescere aliq̃ue.

Huc accedit, vti sine certis imbribus anni
 Latifcos nequeat fetus summittere tellus:
 Nec porro secreta cibo natura animantium
 Propagare genus posset, vitamque trahi:
 Vt potius multis communia corpora rebus
 Multa putes esse, vt verbis elementa videmus.
 Quàm sine principiis vllam rem existere posse.
 Denique cur homines tantos natura parare
 Non potuit, pedibus qui pontum per vada possent
 Transire, & magnos manibus diuellere montes,
 Multaque viuendo vitalia vincere sæcla:
 Si non materies quia rebus reddita certa est

Gignundis, è qua constat quid possit oriri?
Nil igitur fieri de nilo posse fatendu" fit:
Semine quando opus est rebus, quo quæque creatæ
Aëris in teneras possint proferrier auras.

Postremò, quoniam incultis præstare videmus
Culta loca: & manibus meliores reddere fatus:
Esse videlicet in terris primordia rerum:
Quæ nos fecundas vertentes vomere glebas,
Terraïque solum subigentes cimus ad ortus.
Quòd si nulla forent: nostro sine quæque labore
Sponte sua multo fieri meliora videres.
Huc accedit, vti quicque in sua corpora rursus
Dissoluat natura: neque ad nihilum interimat res.
Nam siquid mortale è cunctis partibus esset:
Ex oculis res quæque repente erepta periret.
Nulla vi foret vsus enim, quæ partibus eius
Discidium parere, & nexus exsoluere posset.
At nunc, æterno quia constant semine quæque,
Donec vis obeat, quæ res diuerberet ictu,
Aut intus penetret per inania, dissoluatque:
Nullius exitium patitur natura videri.

Præterea, quæcunque vetustate amouet ætas,
Si penitus perimit consumens materiem omnem:
Vade animale genus generatim in lumina vitæ
Redducit Venus? aut redductum Dædala tellus
Vnde alit, atque auget, generatim pabula præbens?
Vnde mare, ingenui fontes, externaque longè
Flumina suppeditant? vnde æther sidera pascit?
Omnia enim debet, mortali corpore quæ sunt,
Infinita ætas consumse anteaëta, diesque.
Quòd si in eo spatium, atque anteaëta ætate fuere,
E quibus hæc rerum consistit summa resecta:
Immortali sunt natura prædita certè.
Haud igitur possunt ad nilum quæque reuerti.
Denique res omneis eadem vis, causaque volgo
Conficeret: nisi materies æterna teneret
Inter se nexas minus, aut magis indupeditè.
Tactus enim lethi satis esset causa profectò:
Quippe, vbi nulla forent æterno corpore, eorum
Contextum vis deberet dissoluere quæque.
At nunc, inter se quia nexus principiorum
Dissimiles constant, æternaque materies est:
Incolumi remanent res corpore, dum satisacris
Vis obeat pro textura cuiusque repecta,

Haud igitur redit ad nihilum res vlla: sed omnes
Discidio redeunt in corpora materiali.

Postremo, pereunt imbres, ubi eos pater æther
In gremium matris terræ præcipitavit.

At nitidæ surgunt fruges, ramiq̃ue virescunt

Arboribus: crescunt ipsæ, fatuq̃ue grauantur.

Hinc alitur porro nostrum genus, atque ferarum:

Hinc lætas vrbeis pueris florere videmus:

Frondiseraq̃ue nouis auibus canere vndique siluas.

Hinc fessæ pecudes pingues per pabula læta

Corpora deponunt: & candens lacteus humor

Vberibus manat distentis: hinc noua proles

Artubus infirmis teneras lasciua per herbas

Ludit, lacte mero menteis perculsa nouellas.

Haud igitur penitus pereunt quæcunque videntur:

Quando aliud ex alio reficit natura: nec vllam

Rem gigni patitur, nisi morte adiutam aliena.

Nunc age, res quoniam docui non posse creari

De nihilo, neque item genitas ad nil reuocari:

Nequã fortè tamen cœptes diffidere dictis,

Quod nequeunt oculis rerum primordia cerni:

Accipe præterea, quæ corpora tute necesse' sit

Confiteare esse in rebus, nec posse videri.

Principio, ventî vis verberat incita pontum,

Ingenteisq̃ue ruit naueis, & nubila differt:

Interdum rapido percurrrens turbine campos

Arboribus magnis sternit, monteisque supremos

Silufragis vexat flabris: ita perfurit æri

Cum fremitu, sauitq̃ue minaci murmure pontus.

Sunt igitur venti nimirum corpora cæca:

Quæ mare, quæ terras, quæ denique nubila cæli

Verrunt, ac subito vexantia turbine raptant.

Nec ratione fluunt alia, stragemq̃ue propagant,

Ac cum mollis aquæ ferrur natura repente

Flumine abundant, quod largis imbribus auget

Montibus ex altis magnus decursus aquarum,

Fragmina coniiciens siluarum, arbutaq̃ue tota:

Nec validi possunt pontes venientis aquarum

Vim subitam tolerare: ita magno turbidus imbrî

Molibus incurrens validis cum viribus amnis

Dat fonitu magno stragem, voluitq̃ue sub vndis

Grandia saxa, ruit quæ quidquid fluctibus obstat.

Sic igitur debent venti quoque flamina ferri:

Quæ, veluti validum flumen, cum procubuerit

Quamlibet in partem, trūdunt res antè, ruuntque
 Impetibus crebris: interdum vertice torto
 Conripiunt, rapidoque rotantia turbine portant.
 Quare etiam atque etiam sunt venti corpora cæca:
 Quandoquidem factis ac motibus, a mula magnis
 Annibus inueniuntur, aperto corpore qui sunt.
 Tum porro varios rerum sentimus odores:
 Nec tamē ad nareis, veniēteis cernimus vnequam:
 Nec calidos æstus tuimur, nec frigora quimus
 Vsurpare oculis, nec voces cernere suemus:
 Quæ tamen omnia corporea constare necesse est
 Natura: quoniam sensus impellere possunt.
 Tangere enim & tangi, nisi corpus, nulla potest res.
 Denique fluctifrago suspensæ in littore vestes
 Vnescunt, eadem dispansæ in sole sereferunt.
 At neque quo pacto perfederit humor aqua
 Visu est, nec rursus quo pacto fugerit æstu.
 In paruas igitur parteis dispergitur humor,
 Quas oculi nulla possunt ratione videre.
 Quin etiam multis solis redeuntibus annis
 Annulus in digito subtertenuatur habendo:
 Stillicidi casus lapidem cauat: vncus aratri
 Ferreus occultè decrescit vomer in aruis:
 Strataque iam volgi pedibus detrita viarum
 Saxea conspiciamus: tum portas propter ahera
 Signa manus dextras ostendunt attenuari
 Sæpè salutantum tactu, præterque meantum.
 Hæc igitur minui, cum sint detrita, videmus:
 Sed quæ corpora decedant in tempore quoque,
 Inuida præcluserit speciem natura videndi.
 Postremo, quæcunque dies, naturaque rebus
 Paullatim tribuit moderatim crescere cogens:
 Nulla potest oculorum acies contenta tueri:
 Nec porro quæcunque æuo, macieque senescunt:
 Nec, mare quæ impendent vesco, sale saxa peresa,
 Quid quoque amittant in tempore, cernere possis.
 Corporibus cæcis igitur natura gerit res.

Nec tamen vndique corporea stipata tenentur
 Omnia natura. namque est in rebus inane,
 Quod tibi cognosse in multis erit vtile rebus:
 Nec sinet errantem dubitare, & quærere semper
 De summa rerum, & nostris diffidere dictis.
 Quapropter locus est intractus inane, vacansque.
 Quod si non esset; nulla ratione moueri

Res possent, namque officium, quod corporis extat
 Officere, atque obitare, id in omni tempore adesset
 Omnibus. haud igitur quicquam procedere posset,
 Principium quoniam cedendi nulla daret res.
 At nunc per maria, ac terras, sublimaque cæli,
 Multa modis multis varia ratione moueri
 Cernimus ante oculos: quæ, si non esset inane,
 Non tam sollicito motu priuata carerent,
 Quàm genita omnino nulla ratione fuissent:
 Vndique materies quoniam stipata quiescet.

Præterea quamuis solidæ res esse putentur:
 Hinc tamen esse licet raro cum corpore cernas:
 In saxis, ac speluncis permanat aquarum
 Liquidus humor, & vberibus flent omnia guttis.
 Dissipat in corpus sese cibus omne animantum:
 Crescunt arbuta, & fætus in tempore fundunt:
 Quod cibus in tota vsque vel ab radicibus imis
 Per truncos, ac per ramos diffunditur omneis:
 Inter septa meant voces, & clausa domorum
 Transuolitant: rigidum permanat frigus ad ossa.
 Quod nisi inania sint: quâ possent corpora quæque
 Transire, haud vlla fieri ratione videres.
 Denique cur alias alijs præstare videmus
 Pondere res rebus, nihilo maiore figura?
 Nam si tantumdem est in læ glomere, quantum
 Corporis in plumbo est: tantumdem pendere par est,
 Corporis officium est quoniam premere omnia
 deorsum:

Contrà autem natura manet sine pondere inanis:
 Ergo quod magnum est æquè, leuiusque videtur,
 Nimirum plus esse sibi declarat inanis.
 At contrà grauius plus in se corporis esse
 Deliquat, & multo vacui minus intus habere.
 Est igitur nimirum id, quod ratione sagaci
 Quærimus, admistum rebus, quod inane vocamus.

Illud in his rebus, ne te deducere vero
 Possit, quod quidam fingunt, præcurrere cogor.
 Cedere squammigeris latices nitentibus aiunt:
 Et liquidas aperire vias: quia post loca pisces
 Linquant, quò possint cedentes consuere vnda.
 Sic alias quoque res inter se posse moueri,
 Et mutare locum, quamuis sint omnia plena.
 Scilicet id falsa totum ratione receptum est.
 Nâ quò squammigeri poterant procedere tandem,
 Ni spa-

Ni spatium dederint latices? concedere porro
 Quò poterunt vnda, cùm pisces ire nequibunt?
 Aut igitur motu priuandū? sūt corpora quæque:
 Aut esse admistum dicendum rebus inane:
 Vnde initum primū capiat res quæque mouendi.

Postremò duo de concursu corpora lata
 Si cita dissiliant: nempe aër omne necesse sūt
 Inter corpora quod fiat, possidat inane.
 Is porro, quamuis circū celerantibus auris
 Confluat: haud poterit tamen vno tempore totum
 Compleri spatium, nam primū quemq. necesse sūt
 Occupet ille locum, deinde omnia possideantur.
 Quòd si fortè aliquis, cùm corpora dissilueret,
 Tam putat id fieri, quia se condenscat aër,
 Errat: nam vacuum tunc fit, quod non fuit antè,
 Et repletur item, vacuum quod constitit antè.
 Nec tali ratione potest densari aër:
 Nec si iam posset, sine inani posset, opinor,
 Se ipse in se trahere, & parteis cōducere in vnum.
 Quapropter quamuis causando multa moreris,
 Esse in rebus inane tamen fateare necesse sūt.

Multaq. præterea tibi possum commemorando
 Argumenta, fidem dictis contradere nostris.
 Verū animo satis hæc vestigia parua sagaci
 Sunt, per quæ possis cognoscere cetera tute.
 Namque canes vt montiuagæ persæpe ferarū
 Naribus inueniunt intestas fronde quietes,
 Cùm semel institerint vestigia certa viai:
 Sic aliud ex alio per te tute ipse videre
 Talibus in rebus poteris, cæcasque latebras
 Insinuare omneis, & verum protrahere inde:
 Quòd si pigraris, paullūmve abscesseris ab re,
 Hoc tibi de plano possum promittere Memmi:
 Vsq. adeò largos haustus de fontibu' magnis
 Lingua meo suavis diti de pectore fundet,
 Vt verear, ne tarda prius per membra senectus
 Serpat, & in nobis vitæ claustra resoluat:
 Quam tibi de quauis vna re versibus omnis
 Argumentorum sit copia missa per aureis.
 Sed nunc iam repetam cœptum pertexere dictis.

Omnis vt est igitur per se natura, duabus
 Constitit in rebus nam corpora sunt, & inane,
 Hæc in quo sita sunt, & quæ diuersa mouentur.
 Corpus, enim per se communis deliquat esse
 Sensus

Sensus : quo nisi prima fides fundata valebit :
 Haud erit occultis de rebus quò referentes
 Confirmare animi quicquam ratione queamus.
 Tum porro locus, ac spaciū, quod inane vocamus,
 Si nullum foret : haud vsquam sita corpora possent
 Esse, neque omninò quaquàm diuersa meare :
 Id quod iam superà tibi paullo ostendimus antè.
 Præterea nihil est, quod possis dicere ab omni
 Corpore seiunctum, secretumque esse ab inani :
 Quod quasi tertia sit rerum natura reperta.
 Nam quodcunq. erit, esse aliquid debebit id ipsum
 Augmine vel grandi, vel paruo denique, dum sit.
 Cui si tactus erit quamuis lenis, exiguisque,
 Corporum augebit numerū, summamq. sequetur.
 Sin intactile erit, nulla de parte quod vllam
 Rem prohibere queat per se transire meantem :
 Scilicet hoc id erit vacuum, quod inane vocamus.
 Præterea per se quodcunque erit, aut faciet quid :
 Aut aliis fungi debebit agentibus ipsum :
 Aut erit vt possint in eo res esse, genique.
 At facere & fungi sine corpore nulla potest res :
 Nec præbere locum porro, nisi inane vacansque.
 Ergo præter inane, & corpora, tertia per se
 Nulla potest rerum in numero natura relinqui :
 Nec, quæ sub sensus cadat vllò tempore nostros :
 Nec, ratione animi quam quisquam possit apisci.
 Nam quæcunque cluent, aut his coniuncta duabus
 Rebus ea inuenies, aut horum euenta videbis.
 Coniunctu" est id, quod nunquam sine perniciali
 Discidio potis est seiungi, seque gregari :
 Pondus vti saxi, calor ignibu', liquor aquai,
 Tactus corporibus cunctis, intactus inani.
 Seruitium contrà, libertas, diuitiæque,
 Aupertas, bellum, concordia, cetera, quorum
 duentū manet incolumis natura, abituque :
 Nec soliti sumus, vt par est, euenta vocare.
 Impus item per se non est : sed rebus ab ipsis
 onsequitur sensus, transactum quid sit in æuo :
 Tum quæ res instet, quid porro deinde sequatur.
 Nec per se quemquam tempus sentire fatendu" est
 Remotum ab rerum motu, placidaque quiete.
 Denique Tyndaridem raptam, belloque subactas
 Ioiugenas genteis cum dicunt esse, videndu" est,
 Te fortè hæc per se, cogant nos, esse fateri,

Quando

Quando ea sæcla hominũ, quorũ hæc euẽta fuere,
 Inreuocabilis abstulerit iam præterita æras.
 Namque aliud rebus, aliud regionibus ipsis
 Euentum dici poterit, quodcunque erit actum.
 Denique materies si rerum nulla fuisset,
 Nec locus, ac spatium, res in quo quæque geruntur:
 Numquam Tyndaridis formæ conflatus amore
 Ignis Alexandri Phrygio sub pectore gliscens
 Clara accendisset sæui certamina belli:
 Nec clàm durateus Troiæ Pergama partu
 Inflammasset equus nocturno Graiugenarum,
 Perspicere vt possis res gestas funditus omneis,
 Non ita vti corpus per se constare, nec esse:
 Nec ratione cluere eadem, qua constat inane:
 Sed magis vt meritò possis euenta vocare
 Corporum, atque loci, res in quo quæq. gerantur.
 Corpora sunt porrò partim primordia rerum:
 Partim concilio quæ constant principiorum.
 Sed quæ sunt rerum primordia, nulla potest vis
 Stringere: nam solido vincunt ea corpore densum.
 Et si difficile esse videtur credere quicquam
 In rebus solido reperiri corpore posse.
 Transit enim fulmen cæli per septa domorum:
 Clamor vt, ac voces: ferrum candescit in igne:
 Dissiliuntque fero feruenti saxa vapore:
 Quin labefactatus rigor auri soluitur æstu:
 Tum glacies æris flamma deuicta liquefit:
 Permanat calor argentum, penetraleque frigus:
 Quando vtrunque manu retinentes pocula ritè
 Sensimus infuso lympharum rore supernæ.
 Vtique adco in rebus solidi nihil esse videtur.
 Sed quia vera tamen ratio, naturaque rerum
 Cogit: ades, paucis dum versibus expediamus,
 Esse ea, quæ solido, atq. æterno corpore constant,
 Semina quæ rerum, primordiaque esse docemus:
 Vnde omnis rerum nunc constet summa creata.

Principio quoniam duplex natura duarum
 Dissimilis rerum longè constare reperta' est,

A. Corporis atque loci, res in quo quæque genuntur:
 Sed Esse vtramque sibi per se, puramque necesse' est.

C. Nam quacunque vacat spatium, quod inane vo-
 camus:

Corpus eà non est: quã porrò cunque tenet se
 Corpus, eà vacuum nequaquam constat inane.

sunt igitur solida, ac sine inani corpora prima.
Præterea quoniam genitis in rebus inane est.
Materiem circum solidam constare necesse est:
Nec res vlla potest verâ ratione probari
Corpore inane suo celare, atque intus habere,
Sinon, quod cohibet, solidum constare relinquant.
Id porro nihil esse potest, nisi materia
Coacilium, quod inane queat rectum cohibere.
Materies igitur, solido quæ corpore constat,
Esse æterna potest, cum cetera dissoluantur.

Tum porro si nil esset, quod inane vacaret,
Omne foret solidum. nisi contra corpora cæca
Essent, quæ loca complerent, quæcunque tenerent:
Omne, quod est, spatium vacuum constaret inane.
Alternis igitur nimirum corpus inani
Distinctum est, quoniam nec plenum nanctiter extat:
Nec porro vacuum. sunt ergo corpora cæca,
Quæ spatium pleno possint distinguere inane.
Hæc neque dissolui plagis extrinsecus icta
Possunt: nec porro penitus penetrata retexi:
Nec ratione queunt alia tentata labare,
Id quod iam superâ tibi paullo ostendimus antè.
Nam neque collidi sine inani posse videtur
Quicquam, nec frangi, nec findi in bina secando:
Nec capere humorem, neq. item manabile frigus,
Nec penetralem ignem, quibus omnia conficiuntur.
Et quàm quæq. magis cohibet res intus inane,
Tam magis his rebus penitus tentata labascit.
Ergo si solida, ac sine inani corpora prima
Sunt, ita uti docui: sint hæc æterna necesse est.

Præterea, nisi materies æterna fuisset,
Antehac, ad nihilum penitus res quæq. redissent,
De nihiloque renata forent, quæcunque videmus.
At quoniam superâ docui nil posse creari
De nihilo, neq. quod genitum est, ad nil reuocari:
Esse immortalia primordia corpore debent,
Dissolui quò quæque supremo tempore possint,
Materies ut suppeditet rebus reparandis.
Sunt igitur solida primordia simplicitate,
Nec ratione queunt alia seruata per æuum
Ex infinito iam tempore res reparare.

Denique, si nullam finem natura parasset
Frangendis rebus, iam corpora materia
Usque redacta forent, quo frangente priore,

Ut nihil

Vt nihil ex illis à certo tempore posset
 Conceptum, summum ætatis peruadere florem.
 Nam quiduis citius dissolui posse videmus,
 Quàm rursus refici. quapropter longa diei
 Infinitæ ætas anteaacti temporis, omne,
 Quod fregisset adhuc disturbans, dissolvensque,
 Id nunquam reliquo reparari tempore posset.
 At nunc nimirum frangendi reddita finis
 Certa manet, quoniã refici rem quamq. videmus,
 Et finita simul generatim tempora rebus
 Stare, quibus possint xui contingere florem.

Huc accedit, vti solidissima materia
 Corpora cum constant, possint tamen omnia reddi
 Mollia, quæ fiant aër, aqua, terra, vapores,
 (Quo pacto fiant, & qua vi quæque genantur,)
 Admixtum quoniam simul est in rebus inane.
 At contra si mollia sint primordia rerum:
 Vnde queant validi filices, ferrumque creari,
 Non poterit ratio reddi. nam funditus omnis
 Principio fundamenti natura carebit.
 Sunt igitur solida pollentia simplicitate,
 Quorum condensò magis omnia conciliata
 Arctari possunt, validasque ostendere vireis.
 Denique iam quoniam generatim reddita finis
 Crescendi rebus constat, vitamque tuendi:
 Et quid quæque queant per fœdera naturæ,
 Quid porro nequeant, sancitum quandoquid exstat:
 Nec commutatur quicquã: quando omnia constât,
 Usque adeò variæ volucres vt in ordine cunctæ
 Ostendant maculas generaleis corpori inesse:
 Immutabile materię quoque corpus habere
 Debent nimirum. nam si primordia rerum
 Commutari aliqua possent ratione reuicta:
 Incertum quoque iam constet, quid possit oriri,
 Quid nequeat: finita potestas denique cuique
 Quanam sit ratione, atque altè terminus hærens:
 Nec toties possent generatim sæcla referre
 Naturam, motus, victum, moresque parentum.
 Tum porro, quoniam extremum cuiusque cacumen
 Corporis est aliquod, nostri quod cernere sensus
 Iam nequeunt: id nimirum sine partibus exstat:
 Et minima constat natura: nec fuit vñquam
 Per se secretum, neque posthac esse valebit:
 Alterius quoniam est ipsum pars, primaque, & ima,
 Inde

Inde alia, atque alia similes ex ordine partes
Agmine condense naturam corporis explent.
Quæ quoniam per se nequeunt constare: necesse est
Harere, ut nequeant vlla ratione reuelli.
Sunt igitur solida primordia simplicitate:
Quæ minimis stipata coherent partibus arcte,
Non ex vllorum conuentu conciliata,
Sed magis æterna pollentia simplicitate:
Vnde neque auelli quicquam, neque deminui quid
Concedit natura reseruans semina rebus.

Præterea nisi erit minimū: paruissima quæque
Corpora constabunt ex partibus infinitis.
Quippe vbi dimidiæ partis pars semper habebit
Dimidiam partem: nec res præfiniet vlla.
Ergo rerum inter summā, minimamq. quid escit?
Nil erit, ut dissent. nam quamuis funditus omnis
Summa sit infinita: tamen paruissima quæ sunt,
Ex infinitis constabunt partibus æquæ.
Quod quoniam ratio reclamatione vera, negatque
Credere posse animum, victus fateare necesse est,
Esse ea, quæ nullis iam prædita partibus extent,
Et minima constant natura: quæ quoniam sunt:
Illa quoque esse tibi solida, atq. æterna fatendum.
Denique si minimas in partibus cuncta resolui
Cogere consueffet rerum natura creatrix,
Iam nihil ex illis eadem reparare valeret:
Propterea, quia quæ nullis sunt partibus aucta,
Non possunt ea, quæ debet genitalis habere
Materies, varios connexus, pondera, plagas,
Concursus, motus, per quæ res quæque genuntur,
Porro si nulla est frangendis reddita finis
Corporibus, tamen ex æterno tempore quædam
Nunc etiam superare necesse est corpora rebus,
Quæ nondum clueant vllō tentata periculo.
At quoniam fragili natura prædita constant,
Discrepat æternum tempus potuisse manere
Innumerabilibus plagis vexata per æuum.

Quapropter, qui materiam rerum esse putarunt
Ignem, atque ex igni summam consistere solo,
Magnopere à vera lapsi ratione videntur.
Heraclitus inquit quorum dux prælia primus,
Clarus ob obscuram linguam magis inter inaneis,
Quamde grauis inter Graios, qui vera requirunt.
Omnia enim stolidi magis admirantur, amantque

Inuersis quæ sub verbis latitantia cernunt:
 Veraque constituunt, quæ bellè tangere possunt
 Aureis, & lepido quæ sunt fucata sonore.
 Nam cur tam variae res possent esse, requiro,
 Ex vero si sunt igni, puroque creatæ.
 Nil prodesset enim calidum denserier ignem,
 Nec rareferi, si partes ignis eandem
 Naturam, quam totus habet suus ignis, haberent.
 Acrior ardor enim conductis partibus esset:
 Languidior porro disiectis, disque supatis.
 Amplius hoc fieri nihil est, quod posse rearis
 Talibus in causis: nedum variantia rerum
 Tanta queat densis rarisque ex ignibus esse.
 Atque hi si faciant admistum rebus inane:
 Denseri poterunt ignes, rarique relinqui.
 Sed quia multa sibi cernunt contraria, mustant,
 Et fugitant in rebus inane relinquere purum, &
 Ardua dum metuant, amittunt vera viai.
 Nec rursus cernunt exempto rebus inani,
 Omnia denseri, fierique ex omnibus vnum
 Corpus, nil ab se quod possit mittere raptim,
 Aestifer ignis uti lumen iacit, atque vaporem:
 Ut videas non è stipatis partibus esse.
 Quod si fortè vlla credent ratione potesse
 Igneis in coetu stingui, mutareque corpus:
 Scilicet ex vlla facere id si parte reparcent:
 Occidet ad nihilum nimirum funditus ardor
 Omnis, & ex nihilo fient quæcunque creantur.
 Nam quodcumque suis mutarum finibus exit,
 Continuò hoc mors est illius, quod fuit antè.
 Proinde aliquid superare necesse est incolume ollis,
 Ne tibi res redeant ad nilum funditus omnes,
 De nihiloque renata virescat copia rerum.

Nunc igitur, quoniã certissima corpora quædã
 Sunt, quæ conseruant naturam semper eandem:
 Quorum abitu, aut aditu, mutatoq. ordine, mutant
 Naturam res, & conuertunt corpora sese:
 Scire licet non esse hæc ignea corpora rerum.
 Nil referret enim quædam decedere, abire,
 Atque alia attribui, mutarique ordine quædam:
 Si tamen ardoris naturam cuncta tenerent.
 Ignis enim foret omni' modis, quodcumq. crearet.
 Verum, ut opinor, ita it: sunt quædam corpora,
 quorum

Concursus, motus, ordo, positura, figura,
Efficiunt igneis: mutatoque ordine mutant
Naturam: neque sunt igni similata, neque ulli
Præterea rei, quæ corpora mittere possit
Sensibus, & nostros adiectu tangere tactus.

Dicere porro ignem res omneis esse: neque ullam
Rem veram in numero rerum constare, nisi ignem,
Quod facit hic idem, per delirum esse videtur.
Nam contra sensus ab sensibus ipse repugnat:
Et labefactat eos, unde omnia credita pendent:
Unde hic cognitus est ipsi, quem nominat ignem.
Credit enim sensus ignem cognoscere verè:
Cetera non credit, nihilo quæ clara minus sunt:
Quod mihi cum vanum, tum delirum esse videtur.
Quò referemus enim? quid nobis certius ipsis
Sensibus esse potest, quo vera ac falsa nòtemus?
Præterea, quare quisquam magis omnia tollat:
Et velis ardoris naturam relinquere solam,
Quam neget esse ignis, summam tamen esse re-
linquat?

Aequa videtur enim dementia dicere vtrunque.
Quapropter qui materiem rerum esse putarunt
Ignem, atque ex igni summam consistere posse:
Et qui principium gignendis aëra rebus
Constituere: aut humorem quicumque putarunt
Fingere res ipsum per se: terramve creare
Omnia, & in rerum naturas vertier omneis:
Mignopere à vero longè deerrasse videntur.
Adde etiam, qui conduplicant primordia rerum,
Aëra iungentes igni, terramque liquori:
Et qui quattuor ex rebus posse omnia rentur,
Ex igni, terra, atque anima procreescere, & imbrì:
Quorum Aeragantinus cū primis Empedocles est:
Insula quem triquetris terrarum gessit in oris:
Quam fulcans circum magnis anfractibus æquor,
Ioniam glaucis aspergit littus ab undis:
Angustoque fretu rapidum mare diuidit undis
Italix terrarum oras à sinibus eius:
Hic est vasta Charybdis: & hinc Actæa minantur
Murmura flammaram rursus se conligere iras:
Faucibus eruptos iterum ut vis euomat igneis:
Ad cælumque ferat flammam fulgura rursus:
Quæ cum magna modis multis miranda videtur
Gentibus humanis regio, visendaque fertur,

Rebus opima bonis, multa munita virum vi:
 Nil tamen hoc habuisse viro præclarius in se,
 Nec sanctum magis, & mirum, carumque videtur:
 Carmina quin etiam diuini pectoris eius
 Vociferantur, & exponunt præclara reperta:
 Ut vix humana videatur stirpe creatus:
 Hic tamen, & superà quos diximus, inferiores
 Partibus egregiè multis, multoque minores,
 Quanquam multa bene, ac diuinitus inuenientes
 Ex adyto tanquam cordis responsa dedere
 Sanctius, & multo certa ratione magis, quam
 Pythia quæ tripode ex Phœbi, lauroque profatur:
 Principijs tamen in rerum fecere ruinas:
 Et grauitè magni magno cecidere ibi casu:
 Primum, quod motus exento rebus inani
 Constituunt, & res molleis, rarasque relinquunt,
 Aëra, solem, ignem, terras, animalia, fruges:
 Nec tamen admiscunt in eorum corpus inane.
 Deinde quod omnino finem non esse secandis
 Corporibus faciant, neque pausam stare fragori:
 Nec prorsum in rebus minimū cōsistere quicquam:
 Cū videamus id extremum cuiusque cacumen
 Esse, quod ad sensus nostros minimum esse videtur:
 Coniicere ut possis ex hoc, quod cernere non quis,
 Extremum quod habent, minimū consistere rebus.

Huc accedit item, quod iam primordia rerum
 Mollia constituunt: quæ nos natiua videmus
 Esse, & mortali cum corpore funditus. atqui
 Debeat ad nihilum iam rerum summa reuerti:
 De nihiloque renata virescere copia rerum:
 Quorum vtrunque, quid à vero iam distet, habebas.
 Deinde inimica modis multis sunt, atque venena
 Ipsa sibi inter se. quare aut congressa peribunt,
 Aut ita diffugient, ut tempestate coorta,
 Fulmina diffugere, atq. imbreis ventosque videmus.

Denique quattuor ex rebus si cuncta creantur,
 Atque in eas rursus res omnia dissoluantur,
 Qui magis illa queunt rerum primordia dici,
 Quam contrà res illorum, retroque putari?
 Alternis gignuntur enim, mutantque colorem,
 Et totam inter se naturam tempore ab omni.
 Sin ita fortè putas ignis, terræque coire
 Corpus, & aërias auras, roremque liquorum,
 Nil in concilio naturam ut mutes eorum:

Nulla

Nulla tibi ex illis poterit res esse creata:
 Non animas, non ex animo quid corpore, ut arbor.
 Quippe suam quidque in coetu variantis acerui
 Naturam ostendet: mistusque videbitur aer
 Cum terra simul, atque ardor cum rore manere.
 At primordia gignundis in rebus oportet
 Naturam claudere, cunctamque adhibere,
 Eminent nequid, quod contra pugnet, & obstet:
 Quo minus esse queat propriè quodcunque creatur.
 Quin etiam repetunt à caelo, atque ignibus eius:
 Et primum faciunt ignem se vertere in auras
 Aeris: hinc imbrem gigni, terramque creari
 Ex imbri, retroque à terra cuncta reuerti,
 Humorem primum, post aëra, deinde calorem:
 Nec cessare hoc inter se mutare, meare
 De caelo ad terram, de terra ad sidera mundi:
 Quod fatere haud ullo debent primordia pacto.
 Immutabile enim quiddam superare necesse est,
 Ne res ad nihilum redigantur funditus omnes.
 Nam quodcunque fuit mutatum finibus exit:
 Continuo hoc mors est illius, quod fuit ante.
 Quapropter quoniam quæ paullo diximus ante,
 In commutatum veniunt: constare necesse est
 Ex aliis ea, quæ nequeant conuertier vsquam,
 Ne tibi res redeant ad nilum funditus omnes:
 Quin potius tali natura prædita quædam
 Corpora constituas, ignem si forte crearint,
 Posse eadem dentis paucis, paucisque tributis,
 Ordine mutato, & motu, facere aeris auras:
 Sic alias aliis rebus mutarier omneis.
 At manifesta palam res indicat (inquis) in auras
 Aeris è terra res omneis crescere, aliæque:
 Et nisi tempestas indulget tempore fausto
 Imbribus, & tabe nimborum arbusta vacillant,
 Solque sua pro parte fouet, tribuitque calorem:
 Crescere non possint fruges, arbusta, animantes.
 Scilicet & nisi nos cibus aridus, & teper humor
 Adiuvet: amisso iam corpore, vita quoque omnis
 Omnibus è nervis atque ossibus exsoluatur.
 Adiutamur enim dubio procul, atque alimur nos
 Certis ab rebus, certis aliæ atque aliæ res:
 Nimirum quia multa modis communia multis
 Multarum rerum in rebus primordia mista
 Sunt: idèò variis variæ res rebus aluntur.

Atque eadem magni refert, primordia sepe
 Cum quibus, & quali positura contineantur:
 Et quos inter se dent motus, accipiantque.
 Namque eadem cælum, mare, terras, flumina, solem
 Constituunt: eadem fruges, arbuta, animantes:
 Verùm aliis, alioque modo commissa moventur.
 Quin etiam passim nostris in versibus ipsis
 Multa elementa vides multis communia verbis:
 Cum tamen inter se versus, ac verba necesse sit
 Conscire & re, & sonitu distare sonanti:
 Tantùm elementa queunt permutato ordine solo:
 At rerum quæ sunt primordia, plura adhibere
 Possunt, vnde queant variae res quæque creari.

Nunc & Anaxagoræ scrutemur hominonem, ^{hominem}
 Quam Græci memorant, nec nostra dicere lingua
 Concedit nobis patrij sermonis egestas:
 Sed tamen ipsam rem facile est exponere verbis,
 Principium rerum quam dicit homo omericus
 Ossa videlicet è paxillis, atque minutis
 Ossibus: sic & de paxillis atque minutis
 Visceribus viscus gigni, sanguenque creari,
 Sanguinis inter se multis coeuntibus guttis:
 Ex aurique putat micis consistere posse
 Aurum, & de terris terram concrefcere parvis:
 Ignibus ex ignem, humorem ex humoribus esse.
 Cetera consimili fingit ratione, putatque.
 Nec tamen esse vlla parte idem in rebus inane
 Concedit, neque corporibus finem esse secandis.
 Quare in vtrâque mihi pariter ratione videtur
 Errare, atque illi, superâ quos diximus antè.

Adde quod imbecilla nimis primordia fingit:
 Si primordia sunt, simili quæ prædita constant
 Natura, atque ipsæ res sunt, æqueque laborant,
 Et percutiunt: neque ab exitio res vlla refrenat.
 Nam quid in opj ressu valido durabit eorum,
 Vt mortem effugiat leti sub dentibus ipsis?
 Ignis? an humor? an aura? quid horum? sanguen?
 an ossa?

Nil, vt opinor, vbi ex æquo res funditur omnis
 Tam mortalis erit, quàm quæ manifesta videmus
 Ex oculis nostris aliqua vi victa perire:
 At neq. recidere ad nihilum res posse, neq. autem
 Crescere de nihilo, restor res antè probatas.

Præterea quoniam cibis auget corpus, alitque

Scire

Scire licet, nobis venas, & sanguinem, & ossa,
 Et nervos alienigenis ex partibus esse:
 Sine cibis omnibus commisto corpore dicent
 Esse, & habere in se nervorum corpora parva,
 Ossaque, & omnino venas, partisque cruoris:
 Fiet, vti cibus omnis & aridus, & liquor ipse,
 Ex alienigenis rebus constare putetur,
 Ossibus, & nervis, venisque, & sanguine misto.
 Præterea quæcunque è terra corpora crescunt,
 Si sunt in terris: terras constare necesse est
 Ex alienigenis quæ terris exoriuntur.
 Transfer idem, totidem verbis utare licebit:
 In lignis si flamma latet, fumusque, cinisque:
 Ex alienigenis consistant ligna necesse est,
 Ex alienigenis quæ lignis exoriuntur.

Linquitur hic tenuis latitandi copia quædam:
 Id quod Anaxagoras sibi sumit, ut omnibus omnibus
 Res putet immistas rebus latitare: sed illud
 Apparere vnum, cuius sint plura mista,
 Et magis in promptu, primaque in fronte locata:
 Quod tamen à vera longè ratione repulsum est.
 Conveniebat enim fruges quoque sæpè minutas,
 Robore cum saxi franguntur, mittere signum
 Sanguinis: aut aliquid, nostro quæ corpore aluntur:
 Cum lapidi lapidem terimus, manare cruorem:
 Consimili ratione herbas quoque sæpè decebat,
 Et latices, dulcibus guttas, similique sapore
 Mittere, lanigeræ quali sunt vbera lactis:
 Scilicet & glebis terrarum sæpè friatis
 Herbarum genera, & fruges, frondeisque videri
 Dispersita, atque in terris latitare minutè:
 Postremo, in lignis cinerem fumumque videri,
 Cum præfracta forent, ignisque latere minutos.
 Quorum nil fieri quoniam manifesta docet res:
 Scire licet non esse in rebus res ita mistas:
 Verum semina multimodis immista latere
 Multarum rerum in rebus communia debent.

At sæpè in magnis sit montibus (inquis) ut aliis
 Arboribus vicina cacumina summa terantur
 Inter se, validis facere id cogentibus austris,
 Donec fulserunt flammæ fulgore coorto:
 Scilicet & non est lignis tamen insitus ignis.
 Verum semina sunt ardoris multa: terendo
 Quæ cum confluxere, creant incendia fluis.

Quòd si tanta foret filius abscondita flamma:
 Non possent vllum tempus celarier ignes:
 Conficerent volgò filias, arbuta cremarent.
 Iamne vides igitur, paullo quod diximus antè,
 Permagni referre eadem primordia sæpe
 Cum quibus, & quali positura contineantur?
 Et quos inter se dent motus, accipiantque?
 Atque eadem paullo inter se mutata creare
 Igneis è lignis? quo pacto verba quoque ipsa
 Inter se paullo mutatis sunt elementis,
 Cùm ligna, atque igneis distincta voce notemus.
 Denique iam quacunque in rebus cernis apertis,
 Si fieri non posse putas, quàm materiali
 Corpora consimili natura præditaingas,
 Hac ratione tibi pereunt primordia rerum:
 Fict vti risu tremulo concussa cachinnent,
 Et lacrymis falsis humectent ora, genasque.
 Nunc age, quod superest, cognosce, & clariùs
 audi.

Nec me animi fallit, quàm sint obscura: sed acri
 Percussit thyrsò laudis spes magna meum cor:
 Et simul incussit suauem mî in pectus amorem
 Musarum: quo nunc instinctus mente vigenti
 Ausa Pieridum peragro loca, nullius antè
 Trita solo: iuuat integros accedere fonteis,
 Atque haurire, iuuatque novos decerpere flores:
 Insignemque meo capiti petere inde coronam,
 Vnde prius nulli velarint tempora Musæ:
 Primum quòd magnis doceo de rebus: & arctis
 Religionum animos nodis exsoluere pergo:
 Deinde quòd obscura de re tam lucida pango
 Carmina, musæo contingens cuncta lepore.
 Id quoque enim non ab nulla ratione videtur:
 Sed veluti pueris absinthia tetra medentes
 Cùm dare conantur, prius oras pocula circum
 Contingunt mellis dulci, flauoque liquore,
 Vt puerorum ætas improuida ludificetur
 Laborum tenus: interea perpotet amarum
 Absinthii laticem. deceptaque non capiatur,
 Sed potiùs tali facto recreata valescat:
 Sic ego nunc, quoniã hæc ratio plerumque videtur
 Tristior esse, quibus non est tractata, retroque
 Volgus abhorret ab hac: volui tibi suauiloquenti
 Carmine Pierio rationem exponere nostram,

Et quasi musco dulci contingere melle,
 Si tibi fortè animum tali ratione tenere
 Versibus in nostris possem, dum perspicis omnem
 Naturam rerum, qua constet comita figura.

Sed quoniam docui, solidissima materiai
 Corpora perpetuò volitare inuicta per ævum:
 Nunc age summa ecquæ nam sit finis eorum,
 Necne sit, evoluamus: item, quod inane repertu' est,
 Seu locus, ac spatium, res in quo quæque genantur,
 Peruideamus utrū finitum funditus omne
 Constet, an immensum pateat vel adusq. profundū.

Omne, quod est igitur, nulla regione viarum
 Finitu' est: namque extremum debebat habere.
 Extremum porro nullius posse videtur
 Esse, nisi vltra sit quod finiat, ut videatur
 Quo non longius hæc sensus natura sequatur.
 Nunc extra summam quoniam nihil esse faten-
 dum est,

Non habet extremum: caret ergo fine, modoque:
 Nec refert quibus assistas regionibus eius:
 Usque adeo quem quisq. locum possedit, in omneis
 Tantundem parteis infinitum omne relinquit.

Præterea, si iam finitum constituatur
 Omne quod est spatium: si quis procurrat ad oras
 Ultimus extremas, iaciatque volatile telum:
 Id validis utrū contortum viribus ire,
 Quò fuerit missum mauis, longeque volare:
 An prohibere aliquid censes, obstareque posse?
 Alterutrum fatearis enim, sumasque necesse est,
 Quorum utrumque tibi effugiū præcludit, & omne
 Cogit ut exempta concedas sine patere.
 Nam siue est aliquid, quod prohibeat, officiatque
 Quo minu' quo missum est, veniat, finique locet se,
 Siue foras fertur, non est ea fini' profectò.
 Hoc pacto sequar, atque oras ubicunque locaris
 Extremas: quæram, quid telo denique fiat.
 Fiet uti nusquam possit consistere finis:
 Effugiumque fugæ prolatet copia semper.

Præterea spatium summa totius orane,
 Undique si inclusum certis consisteret oris,
 Finitumque foret: iam copia materiai
 Undique ponderibus solidis confluet ad imum:
 Nec res vlla geni sub cæli teginine posset:
 Nec foret omnino cælum, neque lumina solis:

Quippe vbi materies omnis cumulata iaceret
 Ex infinito iam tempore subsidendo.
 At nunc nimirum requies data principiorum
 Corporibus nulla est: quia nil est funditus imum,
 Quod quasi confluere, & sedes vbi ponere possint:
 Semper & assiduo motu res quæque genuntur
 Partibus in cunctis, æternaque suppeditantur
 Ex infinito cita corpora materiali.
 Postremo ante oculos rem res finire videtur:
 Aër dissepit colleis, atque aëra montes:
 Terra mare, & contra mare terras terminat omnis.
 Omne quidem verò nihil est, quod finiat extra,
 Est igitur natura loci, spatiumque profundum:
 Quod neque clara suo percurrere flumina cursu
 Perpetuo possint reui labentia tractu:
 Nec prorsum facere, ut restet minus ire meando:
 Vsq; adeo passim patet ingens copia rebus
 Finibus exemptis in cunctas vndique parteis.

Ipsa modum porro sibi rerum summa parare
 Ne possit: natura tenet: quia corpus inani,
 Et quod inane autem est, finiri corpore cogit:
 Ut sic alternis infinita omnia reddat.
 Aut si etiam alterutrum si terminet alterum eorum,
 Simplice natura pateat tamen immoderatum:
 Nec mare, nec tellus, nec cæli lucida templa,
 Nec mortale genus, nec diuinum corpora sancta
 Exiguum possent horam sistere tempus.
 Nam dispulsa suo de coetu materiali
 Copia ferretur magnam per inane soluta,
 Siue adeo potius nunquam concreta creasset.
 Vllam rem, quoniam cogi dissecta nequisset.
 Nam certe neque consilio primordia rerum
 Ordine se quæque, atque sagaci mente locarunt,
 Nec quos quæque darent motus pepigere profecto:
 Sed quia multa modis multis mutata per omne
 Ex infinito vexantur percita plegis,
 Omne genus motus, & coetus experiundo
 Tandem deueniunt in taleis disposituras,
 Qualibus hæc rebus consistit summa creatas
 Et multos etiam magnos seruata per annos,
 Ut semel in motus coniecta sit conuenienteis,
 Efficit, ut largis auidum mare fluminis undis
 Integrent amnes, & solis terra vapore
 Fota nouet fetus, summissaque gens animantium

Floreat

Florate, & viuant labentes aetheris ignes.

Quod nullo facerent pacto, nisi materiai

Ex infinito suboriri copia posset,

Vnde amissa solent reparari in tempore quoque.

Nam veluti priuata cibo natura animantum

Diffluit amittens corpus, sic omnia debent

Dissolui simul ac defecit suppeditare

Materies recta regione auersa viai.

Nec plagæ possent extrinsecus vndique summam

Conseruare omnem, quæcunque est conciliata.

Cudere enim crebrò possunt, partemque morari,

Dum veniant aliæ, ac suppleri summa queatur.

Interdum resiliire tamen coguntur, & vnâ

Principiis rerum spatium, tempusque fugai

Largiri, vt possint à cœtu libera ferri.

Quare etiam atque etiam suboriri multa necesse est.

Et tamen vt plagæ quoque possint suppetere ipsæ,

Infinita opus est vis vndique materiai.

Illud in his rebus longè fuge credere, Memmi,

In medium summæ (quod dicunt) omnia niti,

Atque ideo mundi naturam stare sine vllis

Ictibus externis, neque quoquam posse resolui

Summa atque ima, quod in mediū sint omnia nixa,

Ipsū si quicquam posse in se sistere credis:

Et quæ pondera sunt sub terris, omnia sursum

Nitier, in terræque retrò requiescere postas:

Vt per aquas quæ hunc rerum simulacra videmus.

Et simili ratione animalia subru' vagari

Contendunt, neque posse è terris in loca cæli

Recidere inferiora magis, quam corpora nostra

Sponte sua possint in cæli templa volare:

Illi cum videant solem, nos sidera noctis

Cernere, & alternis nobiscum tempora cæli

Diuidere, & nocteis parileis agitare, diesque.

Sed vanus stolidis hæc omnia finxerit error,

Amplexi quod habent peruersæ prima viai.

Nam medium nihil esse potest, vbi inane, locusque

Infinita: neque omnino, si iam medium sit,

Possit ibi quicquam hac potius consistere causa,

Quam quauis alia longè regione manere.

Omnis enim locus, ac spatium, quod inane vocamus,

Per medium, per non medium concedat oportet

Atque ponderibus, motus quacunque feruntur.

Nec

Nec quisquam locus est, quò corpora cum venere,
 Ponderis amissa vi possint stare in inani:
 Nec quod inane autem est, illis subsistere debet,
 Quin sua quod natura petit, concedere pergat.
 Haud igitur possunt tali ratione teneri
 Res in concilio medijs cuppedine victæ.
 Præterea quoque iam non omnia corpora singuat
 In medium niti, sed terrarum, atque liquorum,
 Humorem ponti, magnisque è montibus undas,
 Et quasi terreno quæ corpore contineantur:
 At contra tenuis exponunt aëris auras,
 Et calidos simul à medio differri igneis,
 Atque idè totum circumtemere æthera signis,
 Et solis flammam per cæli cæcula pasci,
 Quod calor à medio fugiens ibi conligat igneis:
 Quippe etiam vesci è terra mortalia sæcla,
 Nec prorsum arboribus summos frondescere ramos
 Posse, nisi à terris paullatim cuique cibatum
 Terra det: at supera circumtegere omnia cælum,
 Ne voluctum ritu flammarum moenia mundi
 Diffugiant subito magnum per inane soluta:
 Et ne cetera consimili ratione ferantur:
 Nève ruant cæli tonitralia templa supernè,
 Terraque se pedibus raptim subducat, & omnes
 Inter permistas terræ, cælique ruinas
 Corpora soluentes, abeant per inane profundum,
 Temporis ut puncto nihil extet reliquiarum,
 Desertum præter spatium, & primordia cæca.
 Nam quacumque prius de parti corpora cesserunt
 Constitues, hæc rebus erit pars ianua lethi,
 Hac se turba foras dabit omnis materiæ.
 Hæc si pernosces parua perfunctus opella,
 (Namque alid ex alio clarescet) non tibi cæca
 Nox iter eripiet, quin vltima naturæ
 Peruideas, ita res accendent lumina rebus.

T. LVCRE-